

**REF Direktörü Prof.Dr. Gündüz Ulusoy'un
08.11.2006 tarihinde 2. Rekabet Kongresi'nde
yaptığı açılış konuşması**

Değerli Katılımcılar, Değerli Medya Mensupları,

Hepinize TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu adına Rekabet Kongresi 2006'ya hoşgeldiniz der, saygılar sunarım.

TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu (REF), TÜSİAD'ın önerisi ve desteği ile Sabancı Üniversitesi yerleşkesinde kurulmuş ve 1 Mart 2003'de faaliyete başlamış bir araştırma kuruluşudur.

Faaliyetlerimizi; araştırma, bilgi yayılımı ve işbirlikleri başlıkları altında topluyoruz.

Bugün ikincisini düzenlediğimiz Rekabet Kongresini, bilgi yayılımının ve Rekabet Forumu ile Sektörel Dernekler Federasyonu (SEDEFED)'in işbirliğinin mükemmel bir örneği olarak değerlendiriyoruz. Bu Kongreyi önümüzdeki yıllarda da, daha geniş bir platforma taşıyarak sürdürmek düşüncesindeyiz. Biz, Rekabet Kongresi gibi toplantılar düzenlemeyi, düzenlenmesinde görev almayı misyonumuzun bir parçası olarak görüyoruz. Nitekim 16 Kasım'da İnovasyon ve Girişimcilik, 17 Kasım'da da sanayi ve hizmet sektöründe şimdiden uygulamalarını görmeye başladığımız çağımızın en önemli jenerik teknolojilerinden birisi olan nanoteknoloji ve sanayi uygulamaları konulu iki toplantımız olacak. 8 Aralık'ta da Çin konulu bir konferansımızı Sabancı Center'da gerçekleştireceğiz.

Bugün yaşadığımız bir mutluluğumuzu da sizinle paylaşmak isterim. Rekabet Forumu olarak hazırlamış olduğumuz Türkiye Küresel Rekabet Raporu 2006'yı bu Kongrede sizlerle paylaşıyor, kamuoyunun bilgi ve görüşüne sunuyoruz.

Raporu Kongre çantanızda bulabilirsiniz. Bu yıl ilk defa yayımladığımız Türkiye Küresel Rekabet Raporunu her yıl yayımlamayı öngörmekteyiz. Raporun içeriği Türkiye'nin rekabetçilik alanındaki güncel sorunlarını inceleyen değişik araştırmaların sonuçlarından oluşacaktır. Bu amaçla, REF tarafından yapılan veya koordine edilen araştırmalara olduğu gibi REF dışından da kurum ve kişilerin araştırma sonuçlarına yer vereceğiz.

Rekabet Kongresi 2006'yı oluştururken ortaya çıkan alt başlık rekabetçilik ve inovasyon idi. Nitekim Kongre Programını da bu altbaşlık etrafında tasarladık. Bu iki kavram üzerinde kısaca durmak isterim. Rekabet Forumu olarak; uzun dönemde, ulusal düzeyde rekabetçiliğin tek göstergesi ulusal üretkenliktir diyoruz. Üretkenliği oluşturan katma değer yaratan karmaşık organizmanın en önemli aktörü katma değerini fiilen yarattığı konumda olan firmalardır. Bir ülkenin veya bir bölgenin rekabet gücünü o ülke ya da bölgedeki her firmanın, yerli veya yabancı ortaklı olmasına bakılmaksızın, rekabet güçlerinin bir bütünü olarak değerlendiriyoruz. Buna göre, bir ülkedeki yaşam standardının gelişmesi; o ülkedeki firmaların yüksek üretkenlik düzeylerine erişme ve bu düzeyi zaman içinde yükseltebilme yeteneklerine bağlıdır. Diğer bir deyişle, firmaların, yönetim kalitelerini sürekli iyileştirmeleri rekabetçiliklerini sürekli kılabilmek bakımından elzemdir.

Ülkelerin rekabetçi avantajları firma düzeyindeki inovasyon çabalarının sonucu oluşur – yeni ürün ve hizmet geliştirme, imalat süreçlerini iyileştirme, yeni ve başarılı markalar oluşturma

gibi. İnovasyon, OECD tarafından “yeni veya önemli ölçüde değiştirilmiş ürün (mal ya da hizmet), veya sürecin; yeni bir pazarlama yönteminin; ya da iş uygulamalarında, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni bir organizasyonel yöntemin uygulanmasıdır” şeklinde tanımlanıyor. Türkçemizde inovasyon karşılığı olarak yenilik kelimesi de kullanılmaktadır. Nitekim, TÜBİTAK biraz önce okuduğum tanımın da yer aldığı ve OECD tarafından kaleme alınmış Oslo Kılavuzunun tercümesinde yenilik kelimesini kullanmaktadır. Hangi kelimenin daha yaygın kullanım bulacağını zaman içinde göreceğiz.

Türkiye’deki Ortak Enstitüsü olduğumuz Dünya Ekonomik Forumunun yayımladığı 2006 Yılı Küresel Rekabetçilik Endeksinde Türkiye 2005 yılı sonuçlarına göre büyük bir gelişme göstererek 12 sıra birden ilerledi. 125 ülke arasından 59. sıraya yerleşti. AB üye adayı olan Bulgaristan 72., Romanya 68. sırayı aldı. Ancak Türkiye yine de tüm AB-25 ülkelerinin ve diğer bir aday ülke Hırvatistan’ın gerisinde. AB’nin yeni üye ülkeleri ve üye adayı ülkelere ilişkin olarak Türkiye Küresel Rekabet Raporu 2006’da yer alan bazı grafikleri sizlerle paylaşmak isterim.

Bu slaytlardaki grafiklerin bize gösterdiği AB üyeliği sürecinin iyi değerlendirilmesi halinde rekabetçilik açısından önemli gelişmelerin sağlanabileceği ve Türkiye’nin AB’ne tam üye olma yolunda diğer aday ülkelerin gerisinde olmadığı hatta bazı konularda daha ileride olduğunu ve rekabetçilik açısından önemli sıçramalar yapma potansiyeli olduğunu göstermektedir. AB’ne tam üyelik siyasi boyutu ağırlıklı olan bir olaydır. AB’ne tam üyelik gerçekleşmese bile Türkiye’nin rekabetçiliğini geliştirmek için bu yönde devam etmesi gereği açıkça görülmektedir.

Türkiye ekonomisi 2000–2001 yıllarında yaşadığı, yakın tarihinin en büyük krizin ardından çabuk toparlandı. 2001–2005 döneminde yıllık ortalama %7,8 büyüme oranıyla dünya çapında ekonomisi en hızlı büyüyen ülkelerden biri Türkiye oldu. Türkiye’nin 20. yüzyılın son çeyreğinde kaydettiği yıllık ortalama %3,8’lik büyüme hızıyla milli gelirini ancak 2,5 katına çıkarabildiği göz önüne alınınca, 2001’den sonra gerçekleşen büyüme hızı oldukça etkileyici olarak nitelendirilebilir. Bu dönemde fiyat istikrarı sağlamada da başarılı olundu ve son 30 yılda kronik hale gelen iki, bazı yıllarda üç haneli olan enflasyon 2005 yılında tek haneye indi. Uzun yıllar boyunca yıllık 1 milyar ABD Doları sınırını geçemeyen doğrudan yabancı yatırım tutarı 2005 yılında 10 milyar ABD dolarına yaklaştı. Bu hızlı iyileşmenin ardındaki itici güçlerden birisi dış ticaret, özellikle de ihracat oldu. Krizin ardından iç talepte görülen daralmayı aşmak için önceleri iç pazara dönük üretim yapan birçok şirket ihracata yöneldi. 1975 yılından 2000 yılına kadar yıllık ortalama %13 olan ihracat artış hızı, 2001-2005 arasında iki katına çıkarak 2005 yılı sonunda ihracat değerini 73 milyar ABD dolarına taşıdı.

Türkiye imalat sanayiinin gerek GSMH içindeki payı gerekse toplam mal ihracatındaki payı sürekli bir artış göstermektedir. Türkiye’nin 1 Ocak 1996 tarihinde Gümrük Birliğine katılması sonucunda imalat sanayiinin sarsıntı geçireceği, hatta AB sanayi ürünleri karşısında tutunamayacağı öngörülen imalat sanayii bilakis son 10 yıl içinde önemli gelişmeler göstermiş ve küresel bir aktör olma yönünde mesafe almıştır. Türkiye’den bazı firmalar yurtdışında şirket alır, marka geliştirir ve yatırım yaparken, Türkiye’de imalat sanayiine doğrudan yabancı yatırımlarda da artan bir ilgiyi gözlüyoruz. 2002 yılında 110 milyon ABD Doları olan imalat sanayiine doğrudan yabancı yatırımlar artarak 2005 yılında 789 milyon ABD Doları olmuştur. Türkiye’de yatırım yapmış birçok uluslar arası şirket bu tesislerini dünyadaki en iyi tesisleri arasında göstermektedir. Büyük ve KOBİ sınıfında, azımsanmayacak sayıda imalatçı firma European Foundation for Quality Management (EFQM) büyük ödülünü almışlardır. Yapılan araştırmalar, bir kesim imalat sanayii firmalarının üretkenlikte de önemli aşamalar kaydettiğini göstermiştir. Kalite ve üretkenlikte dünya klâsındaki imalat sanayii kuruluşları Türk imalat sanayiinin küresel tedarik zincirinde yer edinmesine önemli katkıda bulunmaktadır. Türkiye imalat sanayiindeki bütün bu olumlu gelişmeler ancak imalat sanayiinin dünyadaki gelişmesi ile birlikte ele alındığında daha gerçekçi bir değerlendirme mümkün olabilecektir.

Çin, Hindistan ve bazı Güney Doğu Asya ülkelerinin sunduğu ucuz işgücü olanağı imalat sanayiinin üretim merkezlerinde büyük değişiklikler meydana getirmiş ve getirmeye devam etmektedir. Bu husus gelişmiş sanayi ülkeleri, öncelikle de AB ülkeleri karşısında işçilik maliyetinde görece rekabet avantajına sahip olan Türk imalat sanayiini hem dış pazarlarda hem de iç pazarda önemli ölçüde etkilemektedir. Gelişmiş sanayi ülkeleri ucuz işgücünün sunduğu rekabet avantajından ve bazı durumlarda da geniş iç pazardan yararlanmak amacı ile bazı üretimlerini bu ülkelere kaydırmaktadır. Ancak burada önemle vurgulanması gereken husus bu ülkelerin imalat sanayiinden vazgeçemedikleridir. Gelişmiş sanayi ülkelerin içinde buldukları bu yeni aşama imalat sanayiinin yeniden yapılanma aşamasıdır. Örneğin, AB açısından bakıldığında Lizbon stratejisinin hedeflediği bilgi toplumu yapılanmasının gerektirdiği imalat sanayii yapısıdır söz konusu olan. İmalat sanayii daha yüksek teknolojik içeriğe sahip imalat alanlarına kaydırılmaktadır. İnovasyon ve ar-ge temelli, katma değeri yüksek, ekonomik gelişmenin sürdürülebilirliğine hizmet eden bir imalat sanayii oluşturulmaya çalışılmaktadır. Daha geleneksel imalat sektörlerine ise sürekli inovasyon ile bünyelerindeki üretim ve ürünlerde ileri teknoloji içeriğini ve kullanımını artırarak katma değeri artırma ve taklit edilebilirliği geciktirme stratejisi önerilmektedir.

Türkiye imalat sanayii ise ucuz işçilik ile rekabet edebilme aşamasının sonuna gelmiştir; diğer bir deyişle bir karar noktasındadır. Mevcut durumunda takılıp kalacak mı; yoksa dünya imalat sanayiinin gelişme çizgisine uygun olarak inovasyon yolu ile üretkenliğini artırma, katma değerini yükseltme, pazarlarını genişletme aşamasına mı geçecek? Nitekim Dünya Ekonomik Forumu Türkiye'yi verimlilik odaklı aşamadan inovasyon odaklı aşamaya geçişin başlangıcında olarak göstermektedir. Bu nedenle, inovasyon Türkiye imalat sanayiinin bir numaralı gündem maddesi haline gelmektedir. Türkiye imalat sanayii yeni bir atılım ihtiyacındadır: Verimlilik odaklı aşamadan inovasyon odaklı aşamaya geçişi başlatma. Elinizdeki Türkiye Küresel Rekabet Raporu'nda yer alan Türkiye imalat sanayiinin inovasyon açısından değerlendirilmesi çalışması firmalarımızda işbirlikleri oluşturma, ar-ge, yeni ürün geliştirme, kurumsal kaynak planlaması gibi önemli eksikliklerin olduğunu göstermektedir. Öncelikle ele alınması gereken bir konu da, Türkiye imalat sanayiinde böyle bir atılım için mutabakatın oluşturulmasıdır.

İnovasyon konusunda sizlerle paylaşmadan geçemeyeceğim bir husus da Rekabet Forumu koordinasyonunda geniş ve yaygın katılımı oluşturulmuş bir sivil girişim olan Ulusal İnovasyon Girişimi tarafından hazırlanmış olan İnovasyon Çerçeve Raporudur. Bu rapor da bugün sizlere dağıtıldı. Raporun lansmanı geçen ay Ankara'da Sayın Abdülatif Şener ve devlet kurumları ve siyaset dünyasından katılımcıların yer aldığı bir topluluk önünde yapıldı.

Değerli Katılımcılar, Değerli medya mensupları,

Kısa bir açış konuşmasından yavaş yavaş korsan bildiri sınırına yaklaşmakta olduğumun bilincindeyim. O itibarla İnovasyon Çerçeve Raporu üzerinde daha fazla ayrıntıya girmeyeceğim. Raporu mutlaka değerlendirmenizi öneririm. Doğrusu; kayıt dışı ekonominin kamu vicdanında açtığı yaranın ötesinde rekabetçiliğe olumsuz etkisi, Türkiye'nin en önemli sorununun istihdam sorunu olduğunun bilinmesine rağmen, Türkiye'nin istihdam üzerinde en yüksek vergi yükü olan ülkelere birisi olması olgusu, sanayinin rekabet gücünü azaltan yüksek girdi maliyetleri gibi hususlarda da görüşlerimizi bildirmek isterdim. Ancak konuşmamı burada sonlandırmak istiyorum.

Kongrenin organizasyonunda çalışan Rekabet Forumu, SEDEFED ve Visitur çalışanlarına ve tüm emeği geçen ve katkıda bulunanlara huzurunuzda teşekkür etmek isterim. Hepinize saygılar sunuyorum, başarılı bir Kongre diliyorum.